

wurden die Besonderheiten der Zusammensetzung neuer terminologischer Einheit untersucht.

Schlüsselwörter: Terminologie, Terminus, theologische Termini, Wortbildung, strukturelle Besonderheiten, zusammengesetzte Termini, abgeleitete Termini, Wurzeltermini.

Veresh M.T., PhD in Philology
Syno V.V., PhD in Philology, Associate Professor
SHEU “Uzhhorod National University”

THE WORD-FORMATION PECULIARITIES OF THE GERMAN THEOLOGICAL TERMS

The article deals with the word-formation peculiarities of the German theological terms. The word-building models of the root terms, derivatives and compound terms are considered. The most used affixes of the German theological terms are determined. The special features of the compound terms are investigated.

Key words: terminology, term, theological term, word-formation, word-building features, root terms, compound terms, derivatives.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2017 р.

УДК 81'25:164.043

Гончаренко Л.О., к. філол. н., доц.
ЧНУ ім. П. Могили, м. Миколаїв

ПРОБЛЕМА ЗМІСТУ Й ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ»

У статті розглянуто наявні підходи до вивчення змісту поняття «еквівалентність». Описано проблему визначення еквівалентності та природу багатоступеневості зазначеного поняття в перекладі. Проаналізовано сутність термінів «еквівалентність» та «адекватність» у перекладознавстві.

Ключові слова: еквівалентність, перекладознавство, дефініція, текст оригіналу, текст перекладу.

Специфіка перекладу, що відрізняє його від всіх інших видів мовного посередництва, полягає в тому, що він призначений для повноправною заміни оригіналу і що рецептори перекладу вважають його повністю тотожним початкового тексту. Разом з тим, очевидно, що абсолютна тотожність перекладу оригіналу недосяжна. Внаслідок відсутності тотожності відношення між змістом оригіналу та перекладу був введений термін «еквівалентність», що позначає спільність змісту, тобто смислову близькість оригіналу і перекладу.

Еквівалентність перекладу є головною ознакою й умовою його існування: «Еквівалентність розкриває найважливішу особливість перекладу та є одним із центральних понять сучасного перекладознавства», – зазначає В. Н. Комісаров [6 : 13].

Вважається, що вперше термін еквівалент використано в сучасному перекладознавстві з огляду на машинний переклад, а традиційний термін «перекладацька еквівалентність» ввів у перекладознавство Р. Якобсон у статті «О лингвистических аспектах перевода» 1959 року [2: 264].

Проте, на думку З.А. Сушко, до сьогодні обсяг та зміст поняття «еквівалентність» до кінця не вивчено [10 : 267]. Його часто змішують з універсальними «адекватність» або «тотожність» та вживають синонімічно. Проте, ці поняття не є рівнозначними.

У роботах А.В. Федорова при розгляді відношень між текстом оригіналу та перекладу протиставляються два явища – «формалізм» та «адекватність», при чому під адекватністю розуміється «повноцінність», а за сутністю – еквівалентність [11]. Однак у поняття «еквівалентність» часто вкладають різний зміст, тому в теорії перекладу воно розглядається з різних точок зору, наприклад, як 1) збереження інваріантності на рівні змісту [5]; 2) рівноцінність дії на адресатів вихідного і перекладеного текстів [8]; 3) збереження структурно-семантичної схожості тексту перекладу й оригіналу та виконання всіх умов інваріантності [13]; 4) повноцінний переклад, за якого інтерпретації відображають увесь зміст оригінального тексту та досягається ідентична дія на адресата [11]; 5) «оптимальний» варіант перекладу, за якого має бути враховано багато «взаємосуперечливих» умов [7].

Тож, за Л.К. Латишевим «еквівалентність» це повноцінна передача денотативного змісту оригіналу з дотриманням мовних і узуальних норм цільової мови, зі збереженням структурно-семантичних особливостей тексту оригіналу та з урахуванням регулятивного впливу на адресата» [7: 66]. Проте у своїх роботах дослідник уникає вживання терміна «еквівалентність», надаючи перевагу слову «оптимальність», «адекватність», «адекватна міра трансформації». Еквівалентність тексту оригіналу і перекладу Л.К. Латишев визначає як «оптимальне перекладацьке рішення», де «оптимальне» означає «найкраще з можливого» [там само]. Науковець стверджує, що оптимальний варіант перекладу досягається шляхом «максимально точного відтворення змісту тексту оригіналу» і «шляхом адаптації відтворюваного змісту та мовного оформлення перекладного тексту до нових умов сприйняття повідомлення: до іншої мовної системи і мовної норми, іншому узусу та преінформаційному запасу адресатів перекладу» [7: 228].

Як бачимо, Л.К. Латишев намагається послідовно протиставити поняття «еквівалентність» і «адекватність» та розмежує їх із погляду категорій процесуальності та результативності. Згідно з його теорією, еквівалентність – це «оптимальне перекладацьке рішення», отже, результат перекладацького процесу. Адекватність, на думку вченого, – це шлях до оптимального перекладу, спосіб знайти оптимальне перекладацьке рішення, а відтак це процес перекладу, в результаті якого може виникнути еквівалентний переклад. Таким чином, для створення еквівалентного перекладу інтерпретатор добирає адекватний спосіб трансляції, залишаючи за собою вибір засобів у кожному конкретному випадку.

У сучасному перекладознавстві немає описаного алгоритму пошуку оптимального перекладацького рішення, тому перекладач, на думку Л.К. Латишева, може полегшити свої «муки перекладацькі», якщо буде керуватися при цьому двома наступними

критеріями «адекватного перекладу» – рівнозначністю регулятивного впливу текстів оригіналу та перекладу та їхньою семантико-структурною подібністю.

Варто відзначити, що Л.К. Латишев також не завжди точний у термінології. Так, при встановленні критеріїв, якими керується перекладач у своїй діяльності, вчений називає переклад то адекватним, підкреслюючи таким чином спосіб перекладу, процес перекладу, то повноцінним [7: 25]. У цьому вузькому контексті повноцінність можна, безперечно, трактувати як синонім до слова «адекватність», однак у більш широкому контексті – на фоні історичного розвитку поняття – термін «повноцінність перекладу» може бути сприйнятим і як результат перекладу, тобто як еквівалентність.

З.А. Сушко теж не залишив явище еквівалентності поза увагою. Він стверджує, що прояснити поняття еквівалентності та відмежувати його від адекватності допомагає введення поняття інваріантності. Через неоднаковість мовних структур перекладач не може перекласти абсолютно всі структурно-семантичні особливості оригіналу та досягти аналогічного регулятивного впливу на адресата. Тому для досягнення максимальної еквівалентності він повинен знайти в оригіналі головні елементи, без яких неможливо обійтися, та другорядні, які можна безболісно опустити [10: 269].

На думку Л.С. Бархударова, при заміні тексту оригіналу текстом перекладу повинен «зберігатися якийсь певний інваріант; ступінь збереження цього інваріанту й визначає собою міру еквівалентності перекладу тексту оригіналу» [1: 9]. Цю думку підтримує й Л.К. Латишев: «Інваріант – це те, що залишається незмінним у вираженні при його перетворенні» [7: 66]. Звідси витікає, що текст перекладу ніколи не може бути абсолютно ідентичним канонічному тексту оригіналу, проте перекладач має завжди прагнути до більш повної еквівалентності. Таким чином, перекладач повинен визначити «черговість» передачі змісту, тобто встановити, які елементи «користуються перевагою при передачі у процесі перекладу, а якими можна «жертвувати», щоб втрати при перекладі були мінімальними» [1: 24].

Рангова ієрархія елементів змісту за ступенем їх функціональної завантаженості, тобто за ступенем участі їх у створенні комунікативного ефекту складається із чотирьох типів: інваріантні, інваріантно-варіабельні, варіабельні та пусті. До інваріантних елементів змісту зараховуємо ті, пропуски чи заміна яких приводить до його викривлення. Таким чином, повної еквівалентності або всіх її типів в одному перекладі досягнути неможливо, її слід розглядати як нормативну вимогу, а не «інваріантність усіх факторів» [13: 27]. На думку Й. Альбрехта правильне їх визначення може привести до досягнення абсолютної еквівалентності, але при цьому саме перекладач вирішує, які з цих факторів мають бути «інваріантними», а якими можна «пожертвувати».

До них може бути віднесено елементи змістової, стилістичної, семантичної, функціонально-комунікативної, інформаційної реакції адресата на переклад тощо. Однак при цьому варто відзначити, що перекладачеві не відводиться головна роль у визначенні факторів інваріантності. Вирішальну роль тут відіграють, по-перше, тип тексту, по-друге, мета перекладу та, по-третє, характер адресата.

У розробленій Й. Альбрехтом схемі взаємовідношення еквівалентності, адекватності та інваріантності еквівалентність – це відношення між текстом оригіналу та вимогами до інваріантності в тексті перекладу, які формуються перекладачем на

основі перелічених факторів інваріантності. Якщо в перекладі витримані не всі риси інваріанту і переклад зроблено з певною метою та розраховано на конкретного адресата, такий переклад є лише адекватним. Якщо ж у перекладі реалізовано всі вимоги інваріанту і збережено структурно-семантичну схожість текстів оригіналу і перекладу, такий переклад можна вважати еквівалентним [13: 29].

На думку В.Н. Комісарова, інколи для успішної реалізації мети міжмовної комунікації досягнення максимальної еквівалентності виявляється необов'язковим, а часом навіть небажаним. Цим, на його погляд, і пояснюється поява оціночного терміна «адекватність перекладу», який означає «відповідність перекладу вимогам та умовам конкретного акту міжмовної комунікації» [6: 113]. Варто зазначити, що В.Н. Комісаров має на увазі лише денотативну еквівалентність, вважаючи, що передача інших її типів при перекладі нехудожніх текстів особливого значення не має.

Отже, оцінний характер «еквівалентності» робить зайвим використання терміну «адекватність». Разом із тим для оцінки ступеня еквівалентності цілком прийнятний термін «тотожний переклад», бо його метою не є «повнозначна передача змісту та досягнення рівноцінних комунікаційних реакцій» [6: 115].

Дослідження понять еквівалентності та адекватності дозволяє З.А. Сушко стверджувати, що сьогодні в теорії перекладу право на існування мають обидва терміни, однак у відношенні до них окреслились декілька підходів. [10: 270].

Перший підхід розглядає еквівалентність як категорію ретроспективну, критичну, статичну, орієнтовану на перекладацький результат. Адекватність (тотожність) розуміється як категорія перспективна, динамічна, орієнтована на перекладацький процес [10: 270].

Аналізуючи категорію еквівалентності, В.Н. Комісаров справедливо відзначав, що «зіставлення перекладів із їхніми оригіналами демонструє існування декількох типів еквівалентності, в кожному з яких вміщуються різні частини змісту вихідного тексту. Вивчення рівнів еквівалентності дозволяє визначити міру близькості до оригіналу перекладача, що досягається в кожному конкретному випадку» [6: 134].

Розглядаючи категорію еквівалентності як головну в теорії перекладу, звернемося до змісту поняття, щоб з'ясувати, як співвідноситься воно з близькими до нього поняттями адекватності, тотожності, правильності.

Так, М. Гарбовський визначає еквівалент як «рівноцінне, рівнозначне, рівносильне іншому поняття, що повністю замінює його» [2: 265]. Варто звернути увагу на те, що існує деяка суперечливість у визначенні цього поняття. В першій його частині говориться про те, що порівнювані об'єкти рівні за цінністю, значенням, силою. Інакше кажучи, вони однакові, тобто абсолютно схожі. У другій частині, проте, стверджується, що еквівалентним є те, що повністю замінює будь-що в певному відношенні. Отже, суперечності у визначенні поняття переконливо демонструють відносність терміна еквівалентність, що має принципове значення для теорії перекладу: еквівалентність передбачає взаємозамінність порівнюваних об'єктів, проте не абсолютно, а можливу лише в якомусь певному відношенні.

Розуміння відносності еквівалентності в теорії перекладу, з одного боку, важливе для відмежування можливого від неможливого, і це допомагає позитивно вирішити

питання перекладності. Якщо розглядати еквівалентність як основну властивість тексту перекладу в його відношенні до тексту оригіналу, то саме неабсолютний характер цього відношення дозволяє уникнути максималізму в оцінці можливостей перекладу. З іншого боку, відносність, закладена в самому понятті еквівалентності, порушує складне питання про те, як саме текст перекладу виявляється рівнозначним, рівноцінним, рівносильним тексту оригіналу.

Спроба створити типологію еквівалентності, знайти ті сходинки, що ведуть від мінімально можливої до максимальної еквівалентності приводить до необхідності вивчення рівнів еквівалентності. Поняття багатоступеневого перекладацького еквівалента набуває достатньо чітких контурів у теорії Г.Л. Єгера, в якій простежується «ієрархія відношень мовних знаків» [3: 137], вибудованих у наступних чотирьох рівнях: 1) прагматичному, 2) семантичному (денотативному); 3) семантичному 2 (сигніфікативному), 4) синтаксичному. Повна еквівалентність, чи власне еквівалентність, між текстом оригіналу і текстом перекладу досягається тоді, коли на всіх чотирьох рівнях значення вихідного тексту інваріантні значенням перекладного.

Ця концепція, підтримана А. Швейцером, спирається на ідею про те, що «прагматичний рівень займає найвище місце в ієрархії рівнів еквівалентності. У цій ієрархії існує така закономірність: кожний рівень еквівалентності передбачає наявність еквівалентності на всіх вищих рівнях» [12: 85]. Прагматичний рівень еквівалентності, піднесений до рангу домінуючого, складає те необхідне комунікативне ядро, без якого еквівалентності не може бути досягнуто. На думку дослідника, «прагматичний рівень, що охоплює такі життєво важливі для комунікації фактори, як комунікативна інтенція, комунікативний ефект, установка на адресата, керує іншими рівнями. Прагматична еквівалентність є невід'ємною частиною еквівалентності взагалі та нашаровується на всі інші рівні та види еквівалентності» [12: 86]. У побудованій А. Швейцером моделі еквівалентності виявляються ті ж самі три рівні, що й у моделі, запропонованій Г. Єгером: прагматичний, семантичний, синтаксичний.

М.К. Гарбовський вибудовує більш розгорнуту модель, яка передбачає п'ять ієрархічних взаємопов'язаних рівнів: 1) рівень мети комунікації; 2) рівень опису ситуації; 3) рівень засобу опису ситуації; 4) рівень структури висловлювання; 5) рівень лексико-семантичної відповідності. Як бачимо, у цій моделі змінено ієрархію двох рівнів: рівень опису ситуації підпорядковує собі рівень засобу опису ситуації. Крім того, рівень лексико-семантичної відповідності логічно завершує ієрархію рівнів еквівалентності [2: 261].

Американський теоретик перекладу Ю. Найда виділив два типи еквівалентності: формальну і динамічну. В основі його уявлення про необхідність розрізняти ці два види еквівалентності лежить переконання в тому, що абсолютно точний переклад неможливий. Однак дуже близьким до оригіналу може бути вплив перекладу на адресата, хоча тотожності в деталях не буде. «Дотримуючись формальної еквівалентності, – пише дослідник, – увага концентрується на самому повідомленні, як на його формі, так і на змістові. При такому перекладі необхідно перекладати поезію поезією, речення – реченням, поняття – поняттям» [8: 117]. Такий тип перекладу Ю. Найда називає

перекладом-глосою, який передбачає «врощування» одержувача інформації в культуру іншого народу, для якого створено оригінальний текст.

Якщо ж перекладач ставить собі за мету досягти динамічної еквівалентності перекладного тексту оригінальному, він не стільки прагне досягти збігу повідомлення мовою перекладу з повідомленням мовою оригіналу, скільки створити динамічний зв'язок між повідомленням та адресатом мовою перекладу, приблизно такий самий, «як зв'язок, існуючий між повідомленням та одержувачем мовою оригіналу» [16: 119]. Реципієнт не переноситься в іншу культуру, йому пропонується «модус поведінки, релевантний контекстові його власної культури» [16: 119]. Американський дослідник докладно обґрунтував принципи орієнтації перекладу на формальну та динамічну еквівалентність.

Е. Честерман зазначив, що «теорія перекладу по-різному розглядає еквівалентність, залежно від дозволеної міри відмінності між походним явищем і оригіналом; контрастивний аналіз розглядає еквівалентність більш строго, так що відношення між різними явищами вважають або конвергентними, або дивергентними, вони або подібні, або відмінні» [14: 15].

М. Гелідей зауважив, що еквівалентність можлива, головним чином, на рівні речення [15: 162].

Саме визначення еквівалентності становить проблему. Є багато варіантів визначення еквівалентності, проте жоден із них не можна вважати універсальним. Наприклад, у «Словнику лінгвістичних термінів», укладеному О. Ахмановою, термін еквівалентності окремої статті не має, а еквівалент розглядається як одиниця мови, що має таку ж функцію, що й інша одиниця мови, або може виконувати ту ж функцію, що й інша одиниця мови [9: 522]. В енциклопедії перекладознавства за редакцією М. Бейкер подано визначення еквівалентності вже з погляду теорії перекладу: «прихильники теорій, що ґрунтуються на еквівалентності, зазвичай визначають еквівалентність як відношення між текстом-джерелом і цільовим текстом, яке вважається найперше перекладом тексту-джерела» [18: 77]. На жаль, таке визначення досить-таки абстрактне і не передбачає єдиного трактування.

У своїй статті «Контрастивна лінгвістика. Проблеми і перспективи» Ю.О. Жлуктенко і В.Н. Бублик подали інше визначення еквівалентності: «еквівалентність – це адекватність змісту двох структур із можливими відхиленнями у самих структурах» [4: 9].

Багато науковців вважають, що треба враховувати семантичний чинник. Загалом існує популярна думка, що найкращою основою для порівняння різних мов є значення. Такий підхід підтримує Д. Престон: «Хоча граматики, засновані на семантиці, зовсім не однакові, усі вони передбачають, що глибинніші (а отже, ближчі до універсальних) категорії синтаксичної «класифікації» можна виявити, розглядаючи в передусім семантичні поняття» [17: 74].

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна стверджувати, що еквівалентність розкриває питання, чи відповідає кінцевий текст вихідному. Еквівалентність завжди у відомій мірі націлена на ідеальний еталон, тут мається на увазі вичерпна передача змісту оригіналу на всіх рівнях. Вимога еквівалентності носить, іншими словами, максимальний характер або стосовно тексту в цілому, або стосовно його окремих аспектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода / Л.С. Бархударов. – М. : УРСС, 2010. – 240 с.
2. Гарбовский Н.К. Теория перевода / Н.К. Гарбовский. – М. : Изд-во Моск. Ун-та, 2004. – 544 с.
3. Егер Г.Л. Коммуникативная и функциональная эквивалентность / Г.Л. Егер // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978. – С. 82-89.
4. Жлуктенко Ю.О., Бублик В.Н. Контрастивна лінгвістика. Проблеми і перспективи / Ю.О. Жлуктенко, В.Н. Бублик // Мовознавство. – 1976. – № 4. – С. 3-15.
5. Каде О. Проблемы перевода в свете теории коммуникации / О. Каде // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М. : Международные отношения, 1978. – №14. – С. 69-90.
6. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2002. – 424 с.
7. Латышев Л.К. Технология перевода / Л.К. Латышев. – М. : Академия, 2007. – 320 с.
8. Найда Ю. К науке переводить / Ю. Найда // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М.: Международные отношения, 1978. – С. 114-137.
9. Словарь лингвистических терминов / сост. О. Ахманова. – М.: КомКнига, 2007. – 576 с.
10. Сушко З. А. Формальна та динамічна еквівалентність: прагматичний інваріант / З.А. Сушко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Літературознавство. – Тернопіль, 2011. – Вип. 31. – С. 267-277.
11. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) / А.В. Федоров. – М. : Филология, 2002. – 418 с.
12. Швейцер А.Д. Глазами переводчика / А.Д. Швейцер. – М. : УРСС, 2012. – 351 с.
13. Albrecht F. Vom Übersetzen und der Qualität des Übersetzens / Albrecht F. // Quality in Translation. – Oxford : Oxford University Press, 1993. – P. 32-41.
14. Chesterman A. Contrastive Functional Analysis / Andrew Chesterman. – Philadelphia : Dell Press, 1998. – 425 p.
15. Halliday M.A.K. Language and Education / M.A.K. Halliday. – London : Faber & Faber, 2007. – 252 p.
16. Nida E. The Theory and Practice of Translation / E. Nida, C. Taber. – Leiden : The united bible societies, 1989. – 219 p.
17. Preston D.R. Deeper and deeper contrastive analysis / D.R. Preston // Papers and Studies in Contrastive Linguistics. – NY., 1975. – Vol. 3. – P. 73-84.
18. Routledge Encyclopedia of Translation Studies / ed. By Mona Baker. – London and New York, 2001. – 1352 p.

*Гончаренко Л.О., к. филол. н., доц.
ЧНУ ім. П. Могилы, Николаев*

ПРОБЛЕМА СОДЕРЖАНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ «ЭКВИВАЛЕНТНОСТЬ»

Понятие эквивалентности раскрывает важнейшую особенность перевода и является одним из центральных понятий современного переводоведения. В статье рассматривается содержание понятия «эквивалентность». Описываются различные подходы к определению эквивалентности. Анализируются и сопоставляются понятия эквивалентности и адекватности в переводе.

Ключевые слова: эквивалентность, переводоведение, адекватность, текст оригинала, текст перевода.

CONTENT AND DEFINITION OF THE CONCEPT OF “EQUIVALENCE”

The comparison of texts in different languages inevitably involves a theory of equivalence. Equivalence can be said to be the central issue in translation although its definition, relevance, and applicability within the field of translation theory have caused heated controversy, and many different theories of the concept of equivalence have been elaborated within this field in the past fifty years. The aim of this article is to review the theory of equivalence as interpreted by some of the most innovative theorists in this field – Albrecht, Nida, Jäger and finally Baker.

Key words: translation, equivalence, definition, adequacy.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2017

УДК 811.111

Дере’янюк О.А., к. філол. н., доц.
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника,
м. Івано-Франківськ
Тронь А.А., к. філол. н., доц.
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника,
м. Івано-Франківськ

ВИРАЖЕННЯ СЕМЕЛЬФАКТИВНОСТІ ТА МУЛЬТИПЛІКАТИВНОСТІ ЗАСОБАМИ СТАЛИХ ДІЄСЛІВНО-СУБСТАНТИВНИХ СПОЛУЧЕНЬ ТИПУ TO GIVE A GLANCE У РОМАНІ С. МЕЙЕР “СУТІНКИ”

У статті досліджується кратність як домінуючі категоріальні значення сталих дієслівно-субстантивних сполучень, можливість вживання мультиплікативних дієслів у ролі субстантивного компонента сталих дієслівно-субстантивних сполучень.

Ключові слова: сталі дієслівно-субстантивні сполучення, кратність, мультиплікатив, семельфактив, синтаксема.

Аспектуальна семантика дієслівно-субстантивних словосполучень (далі – СДСС) слугувала об’єктом досліджень багатьох лінгвістів (В. Храковський (1998), С. Битоківа (1984), О. Огоновська (1991), С. Сухорольська (1992), О. Федоренко (2004), А. Тронь (2008), Ж. Перверзева (1975), М. Грошева (2004), А. Вежицька (1982), А. Лайв (1973), Л. Брайтон (2005, 2008), О. Федоренко (2004), Г. Штайн (1991), Г. Тунабі (1999), К. Клерідж (2000) та ін.

Домінуючим категоріальним значенням СДСС вважаємо кратність. Кратність аналізуємо як аспектуальне значення, яке належить до внутрішніх властивостей дієслова та характеризує дієслівні лексеми за кількістю “крат” (властиве дієсловом, які виражають квантитативні процеси). Основними засобами вираження кратності є *мультиплікативні* (предикати типу *jump, nod*, які позначають хвилеподібні процеси та процеси коливання й об’єднані за кількісно-часовою ознакою внутрішнього